

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 164. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801558944/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET FØRSTE BREV

Da jeg saaledes havde afsluttet min femte Udenlandsrejse, lagde jeg sidste Haand paa et Digt som jeg havde paabegyndt før Afrejsen. Det hedder Metamorphosis. Det handler om et Samfund af Dyr, Træer og Planter under Ledelse af Skovens Guder og Gudinder, Pan, Sylvanus, Flora, Bubona, Pomona og saa videre. Og lige som Ovid lader Mennesker forvandles til Dyr og Træer, saa bliver her Dyr og Træer lavet om til Mennesker. For Eksempel bliver den fornemme Eg til et Menneske der er Stamfader til de fornemme Personer, der ganske som deres første Forfader er ligesom træede og nok bærer Blade, men ikke Frugter; i deres Skygge lever dog de fattige Filosofer. Skaden bliver omdannet til en Barber, derfor er den Slags Mennesker saa snaksomme; Gedebukken bliver til en Filosof, det er Grunden til at Filosoferne er langskæggede og krakilske; Solsikken bliver til en Hofdame; for lige som Solsikken altid vender sig efter Solen og pludselig gaar ud, paa samme Maade staar Hofdamerne til rede for deres Herskerindes mindste Nik og visner pludselig mens de staar i deres fuldeste Flor. Jeg har prøvet at efterligne Ovids Stil og Væsen saa godt som nu min beskedne Aare tillod det; men lige som Malerne ikke kan portrættere et smukt og fuldkomment Ansigt uden at komme til kort, staar jeg ogsaa langt tilbage for dette Forbillede; for jeg maa tilstaa at jeg mangler Ovids Geni, lige som mit Sprog savner Latinens Elegance og Rigdom. Fornemme og lærde Folk var meget begejstrede for dette Digt, fordi Idéen i det var saa udmærket og Versene saa elegante og musikalske, og desuden paa Grund af dets Opbygning, fordi den ene Historie naturligt kommer som en Følge af den anden. Men Manden paa Gaden, der kun søgte efter satiriske Udfald, modtog det med blandede Følelser. Der fremkom snart et plebejisk og aandløst Digt imod det, hvori Versemageren væltede sig i Grovheder.

Der var nu nogle der prøvede at faa mig til at give igen, men jo grovere han skældte ud, jo mindre syntes jeg han burde værdiges et Svar. Det vidunderligste af hans An-

Klagepunkter gaar ud paa at Menneskene vilde blive dvaske og dovne til deres Arbejde hvis de fik at vide at de nedstammede fra Dyr og Træer. Som om der virkelig skulde være Fare for at en Horebuk, som jeg lader nedstamme fra en Gøg, skulde blive mindre ivrig i Tjenesten, eller en Barber mindre snakkesalig, eller en Pedant mindre krigerisk og saa videre. Jeg havde nu ikke Lyst til at komme i Slagsmaal paa Grund af disse Grovheder. Jeg gad ikke engang stævne Bogtrykkeren, som havde provokeret mig Gang paa Gang, skønt selve Byens Øvrighed viste mig hvordan jeg kunde hævne mig og mange andre trængte paa for at faa mig til at gaa til Makronerne for at Fyren ikke skulde faa Lov til at blive ved med sine Frækheder i al Evighed. Men jeg kan ikke fordrage Processer. Jeg vil hellere finde mig i hvad som helst end anlægge Sag.

I Fortalen til Metamorfoserne skrev jeg at jeg nu for Alvor tænkte paa at slutte Fred med Menneskeheden, og at jeg ikke mere brød mig om at skrive Satirer. Der var dem der troede at denne Fredsvilje kom af at jeg havde daarlig Samvittighed og nu i mit stille Sind fortrød min tidligere Indstilling. Men de tager fejl. For ganske vist fortryder jeg at jeg i saa mange Aar har pløjet den gølge Mark; men jeg er ikke ked af at jeg har givet mig af med en Beskæftigelse som efter min Mening er noget et tænkende Menneske kan være stolt af. Med hvilke Tanker og hvilket Formaal jeg saa længe har styret mit Skib mellem disse skarpe Skær, det fremgaar af de apologetiske Fortaler til mine digteriske Arbejder. Men de som ikke lader sig paavirke af dem, men bliver ved med at mistænke mig og skælde mig Huden fuld, de maa huske paa at deres Snert ogsaa rammer de fremragende lærde, retsindige og gudfrygtige Mænd der har faaet mig til at udgive mine Digte, Satirer og Komedier. Hvis jeg har traadt i Spinaten, saa har jeg gjort det sammen med de udmærkede Mænd der har insisteret paa at jeg skulde skrive, og givet grønt Lys for det jeg skrev.

Og dette ene Argument maa da være nok til at afvise